

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis|| Epistolae Familiares.||

Cicero, Marcus Tullius

Venetiis, 1565

Liber XVI.

[urn:nbn:de:gbv:45:1-724041](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-724041)

CICERONIS EPISTOLARVM,
AD TIRO N E M,
L I B E R X V I.

A R G V M E N T V M.

Cam rediret Romam Cicero ex Cilicia, ægrum Tironem
libertum Patris reliquit; quem his fere omnibus epistolis
rogat, ut ualitudinem curet.

Tullius, & Cicero F. & Q. s. D. Tironi
humanissimo, & optimo.

opidum fuit
mæffeniorum.

similis figura
ep. 16. lib. 13.
& ad Att. ep. 4.
lib. x.
ep. 29. lib. 7. &
ep. 17. lib. 7 &
ep. 17. lib. 13.
Asclapoci. ep.
20 lib. 13. & 9.
huius lib.

Attici amicissimi
mo. ep. 17. l. 13.
& ad Att. ep. 5.
& 6. lib. 8.

ID E, *quanta in te sit suauitas: duas
horas Thyreï fuimus: Xenomenes hospes
tam te diligit, quam si uixerit tecum.*
V *is omnia pollicitus est, quae tibi essent opus: fa-
Etürum puto. mihi placebat, si firmior esses, ut
te Leucadem deportares, ut ibi te plane confirma-
res. uidebis, quid Cúrio, quid Lysoni, quid mē-
dico placeat. uolebam ad te Marionem remitte-
re; quem, cum meliuscule tibi esset, ad me mit-
teres: sed cogitavi unas litteras Marionem affer-
re posse, me autem crebras exspectare. poteris
igitur, & facies, si me diligis, ut quotidie sit
Acaſtus in portu. multi erunt, quibus recte lit-
teras dare possis, qui ad me libenter perferant. e-
quidem Patras euntem neminem praetermittā.
ego omnem spem tui diligenter curandi in Cúrio
habeo. nihil potest illo fieri humanius, nihil no-
ſtri amantiſ. ei te totum trado. malo te paullo
poſt ualentem, quam ſtatim imbecillum uidere.*

cura

cura igitur nihil aliud, nisi ut tu ualeas: cetera ego curabo. Etiam atque etiam uale. Leucade proficiscens, VII. id. Nou.

ARG. Scribit se aduersis uentis Corcyrae teneri; hortaturq. Tironem, ut se curet, nec nisi confirmatus nauiget.

Tullius, & Cicero s. D. Tironi suo. 2

SEPTIMUM iam diem Corcyrae tenebamus, Quintus autem pater, & filius Buthroti. solliciti eramus de tua ualetudine mirum in modum: nec mirabamur nihil a te litterarum. ijs enim uentis istinc nauigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus. cura igitur te, & confirma; & cum comonde, & per ualetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantissimos tui ueni. nemo nos amat, qui te non diligit. carus omnibus, expectatusq. uenies. Cura ut ualeas etiam atque etiam Tiro noster. Vale. xv. Kal. Nou. Corcyrae.

nihil agentes. sic Terentius; Sedere domi uirginem tam grandem.

ARG. Suum Tironis desiderium significat.

Tullius, & Cicero meus, & fratres,

& fratris F. s. D. Tironi suo. 3

PAULLO facilius putauit posse me ferre desiderium tui, sed plane non fero. & quamquam magni ad honorem nostrum interest, quamprimū ad urbem me uenire: tamen peccasse mihi uideor, qui a te discesserim. sed quia tua uoluntas ea uidebatur esse, ut prorsus, nisi confirmato corpore, nolles nauigere: approbauit tuum consilium; neque nunc muto, si tu in eadem es senten-

triumphum cogitabat: sed, cum ne discordiae ciuiles impeditent, uerebatur id quod euenit.

tia

tia .sin , postea quam cibum cepisti , uideris tibi
 me posse consequi : tum consilium est . Marionem
 ad te eo misi , ut aut tecum ad me quamprimum
 ueniret ; aut , si tu morarere , statim ad me rediret .
 tu autem hoc tibi persuade , si commodo ualeitudi-
 nis tuae fieri possit , nihil me malle , quam te es-
 se mecum ; sin intelliges opus esse , te Patris , con-
 ualescendi caussa , paulum commorari , nihil me
 malle , quam te ualere . si statim nauigas , nos Lem-
 cade consequere . sin te confirmare uis ; & comi-
 tes , & tempestates , & nauem idoneam ut ha-
 beas , diligenter uidebis . unum illud , mi Tiro ,
 uideto , si me amas , ne te Marionis aduentus , et
 hae litterae moueant . quod ualeitudini tuae maxi-
 me conducet , si feceris ; maxime obtemperaris
 uoluntati meae . haec pro ingenio considera .
 nos ita te desideramus , ut amemus . amor , ut ua-
 lentem uideamus , hortatur ; desiderium , ut quam-
 primum . illud igitur potius . cura ergo potissi-
 mum , ut ualeas . de tuis innumerabilibus in me
 officijs erit hoc gratissimum . III . non . Nou . Vale .

ut tibi faciun-
 du uidebitur ,
 ita facies .

ep. 6.

A R G . Scribit de sua sollicitudine , suoq . ad Alyziam ac-
 cessu : rogat , ut ualeitudinem diligenter curet .

Tullius s. D. Tironi suo. 4

N O N queo ad te , nec lubet scribere , quo
 animo sim affectus : tantum scribo , & tibi , &
 mihi maximae uoluptati fore , si te firmum quam-
 primum uidero . tertio die abs te ad Alyziam
 accesseramus . is locus est citra Leucadem stadia

CXX.

quia sine te
 firm .

CXX. Leucade aut te ipsum, aut tuas litteras a Marione putabam me accepturum. Quantum me diligis, tantum fac ut ualeas, uel quantum te a me scis diligi. Nonis Nou. Alyzia.

ARG. Rogat, ut omni cura ualeitudini seruiat.

Tullius, & Cicero, & Q. pater, & filius s. D. Tironi suo. 5

Nos apud Alyziam, ex quo loco tibi litteras ante dederamus, unum diem commorati sumus, quod Quintus nos consecutus non erat. is dies fuit non. Nou. inde ante lucem proficiscentes ante diem VIII. id. Nou. has litteras dedimus. Tu si nos omnes amas, & praecipue me, magistrum tuum, confirma te. ego ualde suspensio animo exspecto, primum te scilicet, deinde Marionem cum tuis litteris. omnes cupimus, ego in primis, quamprimum te uidere, sed mi Tiro, ualentem. quare nihil properaris. satis quotidie uidero, si ualebis. utilitatibus tuis possum carere: te ualere; tua caussa primum uolo, tum mea, mi Tiro. Vale.

Gell. lib. xv. cap. 28.

ARG. Fere tota est hortatio ad curandum ualeitudinem.

Tullius Tironi suo s. D. & Cicero, & Q. pater, & Q. F. 6

VARIE sum affectus tuis litteris, ualde priore pagina perturbatus, paullum altera recreatus. quare nunc quidem non dubito, quin, quoad plane ualeas, te neque nauigationi, neque uiae committas. satis te mature uidero, si plane

RR. confir-

confirmatum uidero. De medico, et tu bene ex-
stimari scribis, & ego sic audio: sed plane cura-
tiones eius non probo: ius enim dandum tibi
non fuit, cum *καυρόμαχος* esses. sed tamen &
ad illum scripsi accurate, & ad Lysonem. ad
Curium uero, suauissimum hominem, & summi
officij, summaeq. humanitatis, multa scripsi, in
his, etiam ut, si tibi uideretur, te ad se transfer-
ret. Lyso enim noster, uereor, ne negligentior
sit: primum, quia omnes Graeci: deinde, quod,
cum a me litteras accepisset, mihi nullas remisit.
sed eum tu laudas. tu igitur, quid faciendum sit,
iudicabis. Illud, mi Tiro, te rogo, sumptu me
parcas ulla in re, quod ad ualitudinem opus sit.
scripsi ad Curium, quod dixisses, daret. medico
ipsi puto aliquid dandum esse, quo sit studiosior.
Innumerabilia tua sunt in me officia; domesti-
ca, forensia urbana, prouincialia; in re priuata,
in publica; in studijs, in litteris nostris. omnia
uicris, si, ut spero, te ualidum uidero. ego putote
bellissime, si recte erit, cum quaestore Messinio
decursum. non inhumanus est, teque, ut mihi
uisus est, diligit. & cum ualitudini tuae diligen-
tissime consulueris; tum, mi Tiro, consulto nau-
gationi. nulla in re iam festinare uolo. nihil labo-
ro, nisi ut saluus sis. sic habeto, mi Tiro, nemi-
nem esse, qui me amet, quin idem te amet. et cum
tua, & mea maxime interest te ualere: tum
multis est curae. adhuc, dum mihi nullo loco de-
esse

ep. 10 l. 13. & 1.
& 9. huius lib.

ep. 9. & ad Att.
ep. 5. & 6. l. 8.

L. Messinio, de
quo ep. 20. &
21. lib. 5. & ep.
26. lib. 13. ha-
buit & ai erum
quaestorem, C.
Caelium, de
quo lib. 2. ep.
ultima.

esse uis, numquam te confirmare potuisti. nunc te nihil impedit: omnia depone; corpori serui. quantum diligentiam in ualeitudinem tuam contuleris, tanti me fieri a te iudicabo. Vale, mi Tiro, uale, uale, et salue. Lepta tibi salutem dicit, ut omnes. Vale. VII, id. Nou. Leucade.

ARG. Idem argumentum, ut Tiro ualeitudinem curet.

Tullius, & Cicero, & Q. Q.

S. D. Tironi.

7

TERTIAM ad te hanc epistolam scripsi eadem die, magis instituti mei tenendi causa, quia nactus eram, cui darem, quam quod haberem quid scriberem. Igitur illa: quantum me diligis, tantum adhibe in te diligentiae. ad tua innumera bilia in me officia adde hoc, quod mihi erit gratissimum omnium. cum ualeitudinis rationem, ut spero, habueris, habeto etiam navigationis. in Italiam euntibus omnibus ad me litteras dabis, ut ego euntem Patras neminem praetermitto. cura, cura te, mi Tiro. quando non contigit, ut simul nauigares; nihil est, quod festines: nec quidquam cures, nisi ut ualeas. Etiam atque etiam uale. VII, id. Nou. Actio, uesperis.

ARG. Etiam Q Cicero significat, quantae curae sibi Tironis ualeitudo sit.

Q. Cicero s. D. Tironi.

8

MAGNAE nobis est sollicitudini ualeitudo tua. nam tamen si qui ueniunt, ἀνιδύωα μὲν γο-
υῶ τερα δὲ nunciant: tamen in magna consola-

RR 2 tione

ad hoc prom-
torium Anto-
nius ab Augu-
sto maritima
pugna uictus
est.

tionem ingens inest sollicitudo, si diutius a nobis ab-
futurus es, is, cuius usum, & suauitatem desi-
derando sentimus. at tamen, quamquam uidere
te tota cogitatione cupio; tamen te penitus rogo, ne
te tam longae navigationi, & uiae per hiemem,
nisi bene firmum, committas, neue nauiges, nisi
explorate. uix in ipsis tectis, & opidis frigus in-
firma ualitudine uitatur; ne dum in mari, & uia
sit facile abesse ab iniuria temporis.

hic uersus in
Euripidis tra-
goediis, quae
nunc exstant,
non repetitur.
multas nomi-
nant, quae de-
siderantur, A-
thenaeus, &
Sudias. ep. 15.
lib. 13.

Ψύχος δὲ λεπτὸν ἕωτι πολεμιώτατον,
inquit Euripides. cui tu quantum credas, nescio;
ego certe singulos eius uersus singula testimonia
puto. Effice, si me diligis, ut ualeas, et ut ad nos
firmus, ac ualens quamprimum uenias. Ama nos,
& uale. Q. F. tibi salutem plurimam dicit.

A R G. Navigationis descriptio, & ad curandam ualitudi-
nem beneuolentiae plena cohortatio.

Tullius, & Cicero, s. D.

Tironi suo.

Nos ate, ut scis, discessimus, ad IV. non.
Nov. Leucadem uenimus ad VII. id. Non. ad
VII. Actium. ibi propter tempestatem ad VI.
id. morati sumus. inde ad V. id. Corcyra bellissime
nauigauimus. Corcyrae fuimus usque ad XVI. kal.
Dec. tempestatibus retenti. ad XV. Kal. a portu Cor-
cyraeorum ad Cassiopē stadia C. XX. processimus. ibi
retenti uentis sumus usque ad IX. Kal. interea, qui
cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt. nos
eo die cenati soluimus. inde, austro lenissimo cae-
lo

de qua Plinius
& Strabo.

lo sereno, nocte illa, & die postero in Italiam ad Hydruntem ludibundi peruenimus: eodemq. uento postridie (id erat ad VII. Kal. Dec.) hora quarta Brundisium uenimus: eodemq. tempore simul nobiscum in opidum introijt Terentia, quae te facit plurimi. Ad V. Kal. Dec. seruus Cn. Plancij Brundisij tandem aliquando mihi a te expectatissimas litteras reddidit, datas idibus Nou. quae me molestia ualde leuarunt; utinam omnino liberassent. sed tamen Asclapō medicus plane confirmat, propediem te ualentem fore. nunc quidem ego te hortor, ut omnem diligentiam adhibeas ad conualescendum. tuam prudentiam, temperantiam, amorem erga me noui. scio te omnia facturum, ut nobiscum quamprimum sis: sed tamen ita uelim, ut ne quid properes. symphoniam Lysōnis uelim uitasses, ne in quartam hebdomadam incideres. sed quando pudori tuo maluisti obsequi, quam ualetudini; reliqua cura. Curio misi, ut medico honōs haberetur, & tibi daret, quod opus esset: me cui iussisset, curaturum. equum, & mulum Brundisij tibi reliqui. Romae, uereor, ne ex Kal. Ian. magni tumultus sint. nos agemus omnia modice. Reliquum est, ut te hoc rogem, & a te petam, ne temere nauiges. solent nautae festinare quaestus sui causa. cautus sis, mi Tiro, mare magnum, & difficile tibi restat. si poteris, cum Mescinio: (caute is solet nauigare) si mi-

RR 3 nus,

ep. 20. lib. 16.

ep. 19. l. 13. itē
1. & 6. huius li
bri.

de pecunia in-
tellige. non de
honore. & ho-
norarium, prae-
mium honoris
caussa datum.
uide supra,
ep. 6.

honesto, hic nō
ad mores, sed
ad dignitatem
refertur.

quia pituitam,
& melancholi-
cum humorem
quartana con-
stat exficari.
Galenus in 1.
de arte curat.
ad Clauconē.

ep. 1. 4. & xi.
huius lib.

208
nus, cum hōnesto aliquo homine, cuius auctori-
tate nauicularius moueatur. in hoc omnem dili-
gentiam si adhibueris, teq. nobis incolumem prae-
stiteris; omnia ante habebō. Etiam atque etiam
noster Tiro uale. Medico, Curio, Lysoni dete-
scripsi diligentissime. Vale, salue.

A R G. Rogat, ut praeter ualitudinem nihil curet; addit
de aduentu suo ad urbem, de statu reip. ciuilibus discordijs
perturbato, de triumpho suo, de praefectura Campana.

Tullius, & Cicero, Terentia, Tullia,
Q. Q. S. D. Tironi. 10

ETSI opportunitatem operae tuae omni-
bus locis desidero: tamen non tam mea, quam
tua caussa doleo te non ualere. sed quando in quar-
tanam conuersa uis est morbi: sic enim scribit
Curius: spero te, diligentia adhibita, etiam fir-
miōrem fore. modo fac id, quod humanitatis
tuae est, ne quid aliud cures hoc tempore, nisi
ut quam commodissimae conualescas. non igno-
ro, quantum ex desiderio labores: sed erunt omnia
facilia, si ualebis. festinare te nolo; ne nauseae
molestiam suscipias aeger, & periculose hieme
nauiges. Ego ad urbem accessi pridie non. Ian.
obuiam mihi sic est proditum, ut nihil fieri potue-
rit honoratius. sed incidi in ipsam flammam ciui-
lis discordiae, uel potius belli: cui cum cuperem
mederi, & ut arbitror, possem; cupiditates
cētorum hominum (nam ex utraque parte sunt,
qui pugnare cupiant) impedimento mihi fuerunt.

omni 10

omnino & ipse Caesar, amicus noster, rainaces ad senatum, & acerbis litteras miserat: et erat adhuc impudens, qui exercitum, & prouinciam inuito senatu teneret: & Curio meus illum incitabat. Antónius quidem noster, & Cassiús, nulli expulsi, ad Caesarem cum Curione profecti erant; postea quam senatus consulibus, praetoribus, tribunis pl. et nobis, qui proconsules sumus, negotium dederat, ut curarem, ne quid resp. detrimenti caperet. numquam maiore in periculo ciuitas fuit: numquam improbi ciues habuerunt paratorem ducem. omnino ex hac quoque parte diligentissime comparatur. id fit auctoritate, & studio Pompeii nostri, qui Caesarem sero coepit timere. nobis inter has turbas senatus tamen frequens flagitauit triumphum: sed Lentulus eos, quo maius suum beneficium faceret, simul atque expedisset quae essent necessaria de rep. dixit se relaturum. nos agimus nihil cupide; eoq. est nostra pluris auctoritas. Italiae regiones descriptae sunt, quam quisque partem tueretur. nos Capuam sumpsimus. Haec te scire uolui. Tu etiam atque etiam cura ut ualeas; litterasq. ad me mittas, quotiescumque habebis cui des. Etiam atque etiam uale. Datum prid. id. Ian.

tribuni pl. Caesaris com. de bel. ci. l. 1. & pro Deiotaro.

quo uno uerficulo summa in ciues potestas commitebatur. Sallustius in Catil. & Caesar l. 1. de bel. ci. & Philipp. 5.

Cruscellus, de quo ep. 4. l. 8.

aduersus Caesarem ep. sequenti.

ARG. Deplorat statum reip. & initia bellorum civilium exponit, tum suam in Tironem beneuolentiam significat.

Tullius s. p. Tironi suo. II

Q u o in discrimine uersetur salus mea, & RR 4 bonorum

bonorum omnium, atque uniuersae reip. ex eo sci-
 re potes, quod domos nostras, et patriam ipsam uel
 diripiendam, uel inflammandam reliquimus, in
 eum locum res deducta est, ut, nisi quis deus uel
 casus aliquis subuenerit, salui esse nequeamus.
 equidem, ut ueni ad urbem, non destiti omnia
 & sentire, & dicere, & facere, quae ad con-
 cordiam pertinerent. sed mirus inuaserat fu-
 ror non solum improbis, sed etiam ijs, qui boni
 habentur, ut pugnare cuperent, me clamante ni-
 hil esse bello ciuili miserius. itaque cum Caesar a-
 mentia quadam raperetur; & oblitus nominis,
 atque honorum suorum, Ariminum, Pisaurum,
 Anconam, Arretium occupasset; urbem reliqui-
 mus; quam sapienter, aut quam fortiter, nihil at-
 tinet disputare. quo quidem in casu simus, uides.
 feruntur omnino condiciones ab illo, ut Pompeius
 eat in Hispaniam: delectus qui sunt habiti, et prae-
 sidia nostra dimittatur: se ulteriorem Galliam Do-
 mitio, citeriorem Considio Noniano (his enim
 obtigerunt) traditurum: ad consulatus petiti-
 onem se uenturum: neque iam uelle absentis ratio-
 nem haberi sui: se praesentem trinundinum peti-
 turum. accepimus condiciones, sed ita, ut remoueat
 praesidia ex ijs locis, quae occupauit; ut sine me-
 tu de his ipsis conditionibus Romae senatus haberi
 possit. id ille si fecerit, spes est pacis, non honestae,
 (leges enim imponuntur) sed quiduis est melius,
 quam sic esse, ut sumus. sin autem ille suis condi-
 tionibus

epist. 1. lib. 4

hoc saepe in
 Pompeio re-
 prehēdit in ep.
 ad Atticum.

praetoria igi-
 tur facta.

quod ei lege
 permissū erat,
 ipso Pompeio
 cōsule pugnab-
 te. ep 5. lib 6.

cionibus stare uoluerit; bellum paratum est, eiusmodi tamen, quod ille sustinere non possit, praesertim cum a suis condicionibus ipse fugerit: tantummodo ut eum intercludamus, ne ad urbem possit accedere: quod sperabamus fieri posse. delectus enim magnos habebamus; putabamusq. illū metuere, si ad urbē ire coepisset, ne Gallias amitteret, quas ambas habet inimicissimas praeter trāspadanos. ex Hispaniaq. sex legiones, & magna auxilia, Afranio, et Petreio ducibus, habet a tergo. uidetur, si insaniet, posse opprimi, modo ut urbe salua. maximam autem plagā accepit, quod is, qui summā auctoritatem in illius exercitu habebat, T. Labienus, socius sceleris esse noluit, reliquit illum, et nobiscum est: multiq. idem facturi esse dicuntur. Ego adhuc orae maritimae praesum a Formijs. nullum maius negotium suscipere uolui, quo plus apud illum meae litterae, cohortationesq. ad pacem ualeant. sin autem erit bellum; uideo me castris, & certis legionibus praefuturum. Habeo etiam illam molestiam, quod Dolabella nostrer apud Caesarem est. Haec tibi nota esse uolui: quae, caue, te perturbent, & impediunt ualitudinem tuam. Ego A. Varroni, quem cum amantissimum mei cognoui, tum etiam ualde tui studiosum, diligentissime te commendauit; ut & ualitudinis tuae rationem haberet, & nauigationis; & totum te susciperet, ac tueretur. quem omnia facturum confido: recepit enim, & mecum locutus est suavissime.

quibus est antea ius Latii P. Scipio. Scribo consul dedisset, postea Caesar & aedilis, & consul de communicanda iis ciuitate laborauit: quod postremo dictator effecit. Suetonius.

ad Act. ep. 10. lib. 7.

gener. ep. 16. lib. 2.

uissime. Tu quando eo tempore mecum esse non potuisti, quo ego maxime operam, & fidelitatem desideravi tuam; caue festines, aut committas, ut aut aeger, aut hieme nauiges. numquam ego se ro te uenisse putabo, si saluus ueneris. adhuc neminem uideram, qui te postea uidisset, quam M. Volusius, a quo tuas litteras accepi. quod non mirabar. neque enim meas puto ad te litteras tanta hieme perferri. sed da operam, ut ualeas: & si ualebis, cum recte nauigari poterit, tum nauiges. Cicero meus in Formiano erat, Terentia, & Tullia Romae. Cura ut ualeas. 14. Kal. Feb. Capua.

ARG. Narrat, quam periculosum sit Tironi post morbum in uiam se dare: exigitq. solitam eius operam in studiis.

Tullius s. d. Tironi.

EGO uero cupio te ad me uenire: sed uiam ti meo. grauissime aegrotasti; inedia, & purgationibus, & ui ipsius morbi consumptus es. graues solent offensiones esse ex grauibus morbis, si qua culpa commissa est. iam, ad id biduum, quod fueris in uia, dum in Cumanum uenis, accedent continuo ad reditum dies quinque. ego in Formiano ad 11. Kal. esse uolo. ibi te ut firmum offendam, mi Tiro, effice. litterulae meae, siue nostrae, tui desiderio oblanguerunt; hac tamen epistola, quam Acaestus attulit, oculos paullum sustulerunt. Pompeius erat apud me, cum haec scribebam. hilare, & libenter ei cupienti audire nostra, dixi, sine te omnia mea muta esse. tu, musis nostris, para,

ut

ut operas reddas. nostra ad diem dictam fient. do
cui enim te, fides εἴρωμῳ quod haberet. Fac pla-
ne ut ualeas: nos ad summum. Vale. Kal.

promissam ma-
numissionē in-
telligit.

A R G. Suā de Tironis ualitudine sollicitudinē significat.

Tullius s. D. Tironi. 13

A E G Y P T A ad me uenit pridie id. Apr. is
etsi mihi nunciauit te plane febrī carere, & belle
habere: tamen, quod negauit te potuisse ad me scri-
bere, curam mihi attulit, & eo magis, quod Her-
mia, quem eodem die uenire oportuerat, non ue-
nerat. incredibili sum sollicitudine de tua ualetu-
dine: qua si me liberaris, ego te omni cura libera-
bo. Plura scriberem, si iam putarem libenter te
legere posse. ingenium tuum, quod ego maximi
facio, confer ad te mihi, tibiq. conseruandum.
cura te etiam atque etiam diligenter. Vale. Scri-
pta iam epistola, Hermia uenit. accepit tuam epi-
stolam uacillantibus litterulis: nec mirum, tam
grauī morbo. Ego ad te Aegyptam misi, quod
nec inhumanus est, & te uisus est mihi diligere;
ut is tecum esset; & cum eo coquum, quo uterere.
Iterum uale.

id est manumit-
tam te. ep 13.
& 14.

A R G. Tirone aegrotante, litterarum suauitate, & fru-
ctu se carere dicit; eumq. rogat, ut omnem curam ad conua-
lescendum adhibeat.

Tullius, s. D. Tironi. 14

A N D R I C V S postridie ad me uenit, quam
expectaram: itaque habui noctem plenam timo-
ribus, ac miserijs. Tuis litteris nihilo sum factus
tertior, quo modo te haberes: sed tamen sum re-
creatus.

creatus . ego omni delectatione , litterisq. omni-
bus careo : quas ante , quam te uidero , attingere
non possum . Médico mercedis , quantum poscet ,
promitti iubeto . id scripsi ad Múmium . Audio
te animo angi , & medicum dicere , ex eo te la-
borare . si me diligis , excita ex somno tuas litte-
ras , humanitatemque , propter quam mihi es
carissimus . nunc opus est te animo ualere , ut cor-
pore possis . id cum tua , tum mea causa facias , a
te peto . Acastum retine , quo commodius tibi mi-
nistretur . conserua te mihi . dies promissorum
adeſt : quem etiam répraesentabo , si adueneris .
Etiam atque etiam uale . III . id . hora III .

Aclaponi ep.
20. lib, 13.
uide scholium,
& ep. 17. l. 13.

uide ep. 12.
manumittā te
etiā ante pro-
missam diem .

ARG. Hortatio ad morbum depellendum .
Tullius s. D. Tironi . 15

OMNIA a te data mihi putabo , si te ualen-
tem uidero . Summa cura exspectabam aduentum
Menandri , quem ad te miseram . Cura , si me di-
ligis , ut ualeas : & cum te bene confirmaris , ad
nos uenias . Vale . IV . id . Apr .

ARG. Gratias agit , & gratulatur de Tirone manumisso .
Quinctus s. D. Marco fratri . 16

DE Tirone , mi Marce , ita te , meumq. Ci-
ceronem , & meam Tulliolum , tuumq. filium ui-
deam , ut mihi gratissimum fecisti , cum eum , in-
dignū illa fortuna , nobis amicum , quam ser-
uum , esse maluisti . mihi crede , tuis , & illius lit-
teris perlectis , exsilui gaudio : et tibi et ago gra-
tias , et gratulor . si enim mihi Státij fidelitas est tá-
tae

indignu n qui
seruaret .
anre manu-
misi ep. 18. &
19 l. 2. ad Att.

Quid igitur? non sic oportet? equidem cen-
 seo sic, addeundum etiam, suo. sed, si placet,
 inuidia uitetur: quam quidem ego saepe con-
 tempfi Tibi διαφόρων gaudeo profuisse. si uero
 etiam Tusculanum; dii boni, quanto mihi illud
 erit amabilius. sed, si me amas; quod quidem
 aut facis, aut perbelle simulas; quod tamen in
 modum procedit; sed, ut est, indulge ualetudini
 tuae: cui quidem tu adhuc, dum mihi deseruis,
 seruisti non satis. ea quid postulet, non ignoras,
 πέφιν, ἀλυπτίαν, περίπατον σύμμετρον, τέφιν, ἄλυ-
 σίαν κοιλίας. fac bellus reuertare. non modo te sed
 etiam Tusculanum nostrum plus amem. Pare-
 drum excita, ut hortum ipse conducat: sic ὄλιτο-
 rem ipsum commouebis. heluo nequissimus HS
 C I O dabat, nullo aprico horto, nullo emissario,
 nulla maceria, nulla casa. iste nos tanta impen-
 sa derideat? calface hominem, ut ego M. Otho-
 nem: itaque abutor coronis. De Crābra quid a-
 gatur, etsi nunc quidem etiam nimium est aquae,
 tamen uelim scire. Horologium mittam, & li-
 bros, si erit sudum. sed tu nullos ne tecum libel-
 los? an pangis aliquid Sophocleum? fac opus ap-
 pareat. A. Ligurius, Caesaris familiaris, mor-
 tuus est, bonus homo, & nobis amicus. Te quan-
 do exspectemus, fac ut sciam. Cura te diligen-
 ter. Vale.

A R G. De litteris, de Demetrio, de Aufidiano nomine.

Tullius

ep. 10.

aqua in agro
 Tusculano, de
 qua in oratio-
 ne ultima, & in
 Rullum, & Frō-
 tinus de aquae
 ductibus.

Tullius s. D. Tironi. 19

EX S P E C T O tuas litteras de multis re-
bus, te ipsum multo magis. Demetrium redde
nostrum, & aliud, si quid potes boni. De Aufi-
diano nomine nihil te hortor: scio tibi curae esse:
sed confice: & si ob eam rem moraris, accipio
causam: si te id non tenet, aduola. Litteras tuas
ualde exspecto. Vale.

ep. 32. lib. 7.

A R G. De ualitudine curanda, de libris componendis,
de otio, de reditu Tironis.

Tullius s. D. Tironi, 20

SO L L I C I T A T, ita uiuam, me tua, mi
Tiro, ualetudo: sed confido, si diligentiam, quam
instituiisti, adbibueris, cito te firmum fore. li-
bros compone, incidem, cum Metrodoro lubebit
quando eius arbitratu uiuendum est. Cum otio-
re, ut uidetur, tu potes Kalendis spectare gla-
diatores, postridie redire: ita censeo. uerum,
ut uidebitur. Cura te, si me amas, diligenter. Vale.

epist. 18.

A R G. Propensionem animi, studiumq. ad uirtutem si-
gnificat: & de praedio empro gratulatur.

Cicero F. s. D. Tironi suo dulciss. 21

CU M uehementer tabellarios exspectarem
quotidie, aliquando uenerunt post diem X L. &
VI. quam a nobis discesserant: quorum mihi fuit
aduentus optatissimus. nam cum maximam cepis-
sem laetitiam ex humanissimi, & carissimi pa-
tris epistola: tum uero iucundissimae tuae litterae
cumulum mihi gaudij attulerunt, itaque me iam

non

non paenitebat, intercapidinem scribendi fecisse, sed potius laetabar. fructum enim magnum humanitatis tuae capiebam ex silentio mearum litterarum. uehementer igitur gaudeo te meam sine dubitatione accepisse excusationem. Gratos tibi optatosque esse, qui de me rumores afferuntur, non dubito, mi dulcissime Tiro: praestaboque, & enitar, ut in dies magis magisque haec nascens de me dupliciter opinio. quare, quod polliceris te buccinatorem fore existimationis meae; firmo id, constantique animo facias licet. tantum enim mihi dolorem, cruciatumque attulerunt errata aetatis meae, ut non solum animus a factis, sed aures quoque a commemoratione abhorreant. cuius te sollicitudinis, & doloris participem fuisse, notum exploratumque est mihi. nec id mirum. nam cum omnia mea causa uelles mihi successa, tum etiam tua. socium enim te meorum commodorum semper esse uolui. quando igitur tum ex me doluisti; nunc ut dupliciter tuum ex me gaudium, praestabo. Cratippo me scito non ut discipulum, sed ut filium esse coniunctissimum. nam cum audio illum libenter; tum etiam eius propriam suauitatem uehementer amplector. sum totos dies cum eo, noctisque saepenumero partem. exoro enim, ut mecum quam saepissime cenet. hac introducta consuetudine, saepe, inscientibus nobis, & cenantibus, obrepit; sublataque seueritate philosophiae, humanissime nobiscum iocatur. quare da operam,

ep. 16. lib. 13.
erat hic princeps philosophorum in doctrina Peripatetica. de officiis l. 1. & 3.

tam, ut hunc talem, tam iucundum, tam excellentem uirum uideas quamprimum. Nam quid ego de Bruttio dicam? quem nullo tempore a me patior discedere: cuius cum frugi, seueraq. est uita, tum etiam iucundissima coniunctio. non est enim seiunctus iocus a philologia, & quotidiana *ἐπιδημιος*. huic ego locum in proximo conduxi, & ut possum, ex meis angustijs illius sustententuitatem. Praeterea declamitare graece apud Cassium institui: latine autem apud Bruttium exerceri uolo. uitor familiaribus, & quotidianis conuictoribus, quos secum Mitylenis Cratippus adduxit, hominibus & doctis, & illis probatissimis. multum etiam mecum est Epicrates, princeps Atheniensium, & Leonides, & horum ceteri similes. τὰ μὲν οὖν κατ' ἡμᾶς, τὰ δὲ. De Gorgia autem quod mihi scribis, erat quidem ille in quotidiana declamatione utilis, sed omnia postposui, dummodo praeceptis patris parerem. Διαπρὸν *διπρὸν* enim scripserat, ut eum dimitterem statim. tergiversari nolui; ne mea nimia *ἐπιδημιος* suspicionem ei aliquam importaret. deinde illud etiam mihi succurrebat, graue esse me de iudicio patris iudicare. tuum tamen studium, & consilium gratum, acceptumq. est mihi. Excusationem angustiarum tui temporis accipio: scio enim, quam soles esse occupatus. Emisse te praedium, uehementer gaudeo: feliciterq. tibi rem istam euenire cupio. Hoc loco me tibi gratulari, noli mirari. eodem

Plutarchus.

ep. 1. lib. 7.

locus enim gratulationis in

S S dem

principio literarum solet esse.

dem enim fere loco tu quoque, emisse te, fecisti me certiozem. habes, ubi deponendae tibi sint urbanitates. rusticus Romanus factus es. cum ego mihi nunc ante oculos tuum iucundissimum conspectum propono, uideor uidere euentem te rusticas res, cum uillico loquentem, in lacinia seruantem ex mensa secunda semina. sed, quod ad rem pertinet, me tum tibi defuisse, aequae, ac tu doleo. sed noli dubitare, mi Tiro, quin te subleuaturus sim, si modo fortuna me; praesertim cum sciam, communem nobis emptum esse istum fundum. De mandatis quod tibi curae fuit, est mihi gratum: sed peto a te, ut quam celerrime mihi librarius mittatur, maxime quidem Graecus. multum enim mihi eripitur operae in exscribendis hypomnematis. Tu, uelim, in primis cures, ut ualeas, ut una συμμιχολογῆν possimus. Antherum tibi commendo. Vale.

Poematorū, dixit Ci. pro Galio. Carisius. ὑπόμνημα est quod ex tēpore & sine cura, συντάγμα autē quod, adhibita industria, scribitur.

ARG. prima pars huius epistolae est de ualitudine curanda, reliquae uarijs de rebus.

Tullius s. d. Tironi suo.

SPERO ex tuis litteris tibi melius esse, cupio quidem certe. cui quidem rei omni ratione cura ut inferuias: & caue suspicaris, contra uoluntatem meam te facere, quod non sis mecum. mecum es, si te curas. quare malo, te ualitudini tuae seruire, quam meis oculis, & auribus. esse enim & audio te, & uideo libenter: tamen hoc multo erit, si ualebis, iucundius. Ego hic cesso, quia

quia ipse nihil scribo: lego autem libentissime. tu istic, si quid librarij mea manu non intelligent, monstrabis. una omnino interpositio difficilior est, quam ne ipse quidem facile soléo, de quadrimo Cato. De triclinio cura, ut facis. Tertia aderit; modo ne Publius rogatus sit. Demetrius iste numquam omnino Phalereus fuit, sed nunc plane Bilienus est. itaque te do uicarium. tu eum obseruabis. Etsi, Verumtamen, De illis: nostri cetera. sed tamen, si quem cum eo sermonem habueris, scribes ad me, ut mihi nascatur epistolae argumentum, et ut tuas longissimas litteras legam. Cura, mi Tiro, ut ualeas. hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

subaudi, intelligere. refertur enim ad uerbum, intelligent.

ARG. Hortatur, ut professionem conficiat. scribitque sibi esse in animo amicitiam Antonii conseruare.

Tullius s. d. Tironi.

23

T u uero confice professionem, si potes. etsi haec pecunia ex eo genere est, ut professione non eget. uerumtamen. Balbus ad me scripsit, tanta se epiphora oppressum, ut loqui non possit, Antonius de lege quid egerit. liceat modo rusticari.

Ad Bithynicum scripsi. De Seruilio tu uideris, qui senectutem non contemnis. etsi Atticus noster; qui a quondam me commoueri $\pi\alpha\upsilon\kappa\omicron\iota\varsigma$ intellexit, id semper putat, nec uidet quibus praesidijs philosophiae septus sim. et hercle, quod timidus ipse est, $\theta\omicron\upsilon\beta\omicron\tau\omicron\iota\epsilon\acute{\iota}$. ego tamen Antonij inueteratam sine ulla offensione amicitiam retine

ep. 17. lib. 6.

uideretur esse scripta post

SS 2 re

Caesaris mor-
tem.

adagium. pro-
pius est genu,
quam tibia: id
est: tua potius
quam mea, tibi
curanda. Theo-
cr. idyll. 15.

re sane uolo: scribamq. ad eum, sed non ante, quā
te uideo. nec tamen te auoco a syngrapha. *γόνυ*
κνήμης. Cras exspecto Leptam: etenim ad cuius ru-
tam pulegio mihi tui sermonis utendum est. Vale.

ARG. Argu nentum huius epistolae est de rationibus,
Tullius s. d. Tironi. 24

ET SI mane Harpalum miseram: tamen,
cum haberem, cui recte darem litteras, etsi noui
nihil erat, isdem de rebus uolui ad te saepius scri-
bere: non quin considerem diligentiae tuae: sed
rei me magnitudo mouebat. Mihi prora, & pup-
pis, ut Graecorum prouerbium est, fuit a me tui
dimitendi, ut rationes nostras explicares. Offi-
lio, & Aurelio utique satisfiat. A Flamma, si
non potes omnem, partem aliquam uelim extor-
queas, in primisq. ut expedita sit pensio Kal. Ian.
De atiributione conficies. de repraesentatione ui-
debis. De domesticis rebus haftenus, de publi-
cis omnia mihi certa, quid Octavius, quid An-
tonius; quae hominum opinio; quid futurum pu-
tes. ego uix teneor, quin accurram. sed s. litte-
ras tuas exspecto. & scito Balbum tuum fuisse
Aquini, cui tibi est dictum, & postridie Hir-
tium. puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint.
Dolabellae procuratores fac ut admoneantur. ap-
pellabis etiam Papiam. Vale.

hic est Flam-
nius Flamma,
de quo in epi-
stolis ad Att.

de pecunia mi-
hi debita, ob-
dore filiae. cū
qua diuortium
fecerat.

ARG. Litteras a Tirone quam creberrimas requirit.

Cicero F. s. d. Tironi suo. 25

ET SI iusta, & idonea usus es excusatione
intermissio-

intermissionis litterarum tuarum : tamen , id ne saepius facias , rogo . nam , etsi de reip. rumoribus , & nuncijs certior fio , & de sua in me uoluntate semper ad me perscribit pater : tamen de qua uis minima re scripta a te ad me epistola semper fuit gratissima . quare , cum in primis tuas desiderem litteras ; noli committere , ut excusatione potius expleas officium scribendi , quam assiduitate litterarum . Vale .

ARG. Suauiter Tironem accusat , quia litteras non miserat : rogatque , ut omnino , etiam sine argumento , scribat .

Q. Cicero s. D. Tironi suo . 26

VERBERA VI te cogitationis tacito dumtaxat conuicio , quod fasciculus alter ad me iam sine tuis litteris perlatus est . non potes effugere huius culpa poenam te patrono . Marcus est adhibendus : isq. diu , & multis lucubrationibus commentata oratione , uide , ut probare possit , te non peccasse . plane te rogo , sicut olim matrem nostram facere memini , quae lagenas etiam inanes obsignabat , ne dicerentur inanes aliquae fuisse , quae furtim essent exsiccatae : sic tu , eniam si , quod scribas , non habebis , scribito tamen , ne furtum cessationis quaesuisse uidearis . ualde enim mihi semper & uera & dulcia tuis epistolis nunciantur . Ama nos , & uale .

anulo . uide
Pli. l. 33. c. 1.

ARG. Inuehitur in consules designatos Hirrium, & Pansa; beneuolentiam suam in Tironem significat.

Q. Cicero s. d. Tironi suo. 27

MIRIFICAM mihi uerberationem cessationis epistola dedisti. nam quae parcius frater perscripserat, uerecundia uidelicet, & properatione, ea tu sine assentatione, ut erant, ad me scripsisti, & maxime de consulibus des. quos ego penitus noui libidinum, & languoris effeminatissimi plenos: qui nisi a gubernaculis recesserint, maximum ab uniuerso naufragio periculum est. incredibile est, quae ego illos scio, oppositis Gallorum castris, in aestiuis fecisse: quos ille lätro, nisi aliquid firmitus fuerit, societate uitiorum deleret. res est aut tribunicis, aut priuatis consilijs munienda. nam isti duo uix sunt digni, quibus alteri Cesenam, alteri Cossutianarum tabernarum fundamenta credas. Te, ut dixi, ferô oculis. Ego uos ad IIII. Kal. uidebo; tuosq. oculos, etiam si te ueniens in medio foro uidero, dissuaniabor. Me ama. Vale.

M. Antonius.
ep. 15. lib. 10.

unice diligo.
graeca locutio,
qua usus est & Phil. v. 1.

EX LIBRO VII.
13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.

IV X .XII .Y211H
VERBA GRAECA,

LATINIS EXPRESSA.

EX LIBRO II.

ep. 8. πολιτικώτερον: peritiorem administran-
dae reip.

ep. 13. κωμικὸς μάρτυς: comicus testis.

EX EPISTOLA III.

ep. 7. ἕξοχή: excellentia.

eadem. δ'γένεια: nobilitas.

eadem. παρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι Οἶκ' ἐμὲ τιμήσουσι,
μάλις δὲ μητίετα Ζῶς: apud me qui-
dem et alij, qui me colent, maxime uero
consiliarius Iuppiter,

eadem. φιλαίτιος: querulus.

ep. 9. Επικούρειον: Epicureum.

EX LIBRO IV.

ep. 4. εἰρωνδέειν: dissimulare.

eadem. εἰρωνδόμενος:

EX LIBRO VI.

ep. 3. γλαῦκ' εἰς Αθήνας: noctuam Athenas.

ep. 19. τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα: uirtutis uero sudorē.

EX LIBRO VII.

ep. 13. πολιτ' εἶδαι: res publicas regi.

ep. 16. φιλοδέωρον: spectandi cupidum.

ep. 20. Νίκωνος περὶ πολυφαγίας: Niconis de eda-
citate.

ep. 25. γέλωτα Σαρδώνιον: risum Sardonium.

SS 4 ep. 26.